

Svensk miljöteknik i siffror 2007

Swentec tar årligen, i samarbete med SCB, fram statistik för den svenska miljötekniksektorn. Den statistik som redovisas är en delpopulation av SCB:s databas över miljöföretag och avser här år 2007, som är det senaste statistikunderlaget. Till den sammanställning som följer finns en tillhörande pdf som med diagram presenterar siffrorna i sin helhet.

En databas under ständig utveckling

Det pågår ett fortlöpande arbete med att förbättra och uppdatera underlaget till den svenska miljöteknikstatistiken. Man bör också ha i åtanke att miljöteknik inte är en egen bransch, utan en sektor som skär genom flera branscher och att hållbar utveckling och miljöteknik ska ses som en drivkraft för hela näringslivet. Swentecs sammanställning av den svenska miljöteknikstatistiken ska ses som en indikator på hur sektorn förändras.

De kvalitetsförbättringar som har gjorts från föregående års statistiska underlag innebär att siffrorna för omsättning, antal anställda och framför allt exporten, har höjts något jämfört med det som tidigare redovisats för 2006. *För att siffrorna ska kunna vara jämförbara över år har även revideringarna gjorts bakåt i tiden.*

De största förändringarna vad gäller miljöteknikområden jämfört med 2006 har framförallt skett inom området Avfall och återvinning där hela kedjan vad gäller hantering av avfall och återvinningsmaterial nu räknats med i statistiken.

Miljöteknikstatistiken innefattar dels företag där den huvudsakliga verksamheten är inom miljöteknik samt företag där en del av företagets produktion/tjänster finns inom miljötekniksektorn, men där det inte är företagets huvudsakliga verksamhet. Den senare kategorin är då viktad in i statistiken. Det innebär att SCB har lagt en miljöandel på företaget och på så sätt kunnat redovisa ett totalresultat.

2007 års siffror

Mellan 2006 och 2007 har omsättningen för miljötekniksektorn ökat med 13 procent, från 101 030 Mkr till 114 207 Mkr. Exporten har ökat med 15 procent, från 28 956 Mkr till 33 101 Mkr. Antal anställda har ökat med 6 procent, från 37 212 stycken till 39 375 stycken.

Den procentuella förändringen vad gäller omsättning, export och antal anställda 2003 till 2007 visar en fortsatt positiv trend. Exporten utgör dock fortfarande en relativt liten del av omsättningen – omkring 30 procent. Av den totala exporten av varor och tjänster från Sverige utgör miljöteknikexporten endast 2 procent.

Det är framför allt området Avfallshantering och återvinning som går starkt framåt, både vad gäller omsättning och export. Omsättningen har mellan 2006 och 2007 ökat med 24 procent, från 40 106 Mkr till 49 688 Mkr. Exporten har ökat med 29 procent, från 8 234 Mkr till 10 606 Mkr. Även inom området Bioenergi har det skett en rejäl ökning av exporten – 25 procent, från 3 137 Mkr 2006 till 3 924 Mkr 2007, medan däremot omsättningen bara har ökat med 7 procent, från 12 446 Mkr till 13 271 Mkr. Exporten av teknik för luftrening har också gått framåt och ökat med 22 procent, från 1 060 Mkr 2006 till 1 298 Mkr 2007.

Inom området Hållbart byggande och boende sker en viss tillbakagång vad gäller omsättningen, från 16 371 Mkr 2006 till 15 981 Mkr 2007. Området Marksanering visar en tillbakagång med 22 procent vad gäller exporten, från 435 Mkr 2006 till 343 Mkr 2007.

Vad gäller den regionala fördelningen så uppvisar Östra Mellansverige den högsta omsättningen och står med 23 389 Mkr för omkring 20 procent av Sveriges totala omsättning vad gäller miljöteknik. Västsverige och Småland med öarna ligger inte långt efter med 18 488 Mkr respektive 17 954 Mkr, vilket motsvarar omkring 16 procent för vardera av den totala svenska omsättningen av miljöteknik. Östra Mellansverige och Västsverige står också för flest antal anställda inom den här sektorn, drygt 7 000 vardera.

Småland med öarna uppvisar störst export; 6 400 Mkr. Därefter kommer Sydsverige med en export på 5 800 Mkr.

De största exportmarknaderna för svensk miljöteknik är till stor del de samma som för Sveriges varuexport som helhet – närområdet och EU-länderna dominerar. USA hamnar på en femteplats; 1 553 Mkr och Kina, som inte tidigare funnits med bland de ”topp-tio”, kommer in på en niondeplats; 1 147 Mkr. 4,6 procent av den totala varuexporten från miljöteknikföretag går till Kina.

Miljöteknik – definitionen

Miljöteknik är all teknik som direkt eller indirekt bidrar till en bättre miljö. Miljöteknik innefattar sådana varor, system, processer och tjänster som ger tydliga miljöfördelar i förhållande till befintliga eller alternativa lösningar, sett ur ett livscykelperspektiv. Det rör sig om tekniker som minskar utsläpp av föroreningar, som renar vatten och luft, som använder energi och naturresurser mer effektivt.

Miljöteknik omfattar exempelvis processer och tekniker i värme- och elproduktion från förnybara bränslen, förnybara drivmedel, solceller, vindkraftverk, biogasanläggningar, system för energihushållning i bostäder, förnybara material, tekniker för avfallshantering, vattenrening och rökgasrening, effektivare motorer i fordon, skepp och flyg samt processer och tekniker som

producerar miljöanpassade varor och tjänster. Miljöteknik omfattar också miljöanpassade tekniker och processer inom jordbruk, skogsbruk och fiske samt tekniker och processer som använder organismer i tekniska syften, till exempel mikroorganismer som renar förorenad mark eller anlagda våtmarker som renar avloppsvatten.

Det svenska synsättet omfattar inte bara teknik och tekniska system i sig, utan även ett helhetstänkande kring hela tillförselkedjor, kring integrerade systemlösningar som också omfattar återvinning eller hantering av restprodukter, det vill säga hela livscykeln. Detta synsätt på miljöteknik är helt i linje med EU:s och OECD:s definition av miljöteknik.

Begreppet cleantech har sitt ursprung i USA och har alltmer börjat användas även i Sverige. Definitionen av begreppet varierar dock. I april 2008 publicerade Nutek studien *Vad menas med cleantech?*, som belyser hur olika aktörer på riskkapitalmarknaden betraktar och definierar begreppet cleantech. Studien visar att det finns stora variationer i hur olika aktörer uppfattar begreppet cleantech. Det är viktigt att vara medveten om att olika aktörer kan avse olika saker när de använder begreppen cleantech och miljöteknik, och att begreppen också kan vara laddade med värderingar. Swentec använder cleantech som en direkt, engelsk översättning av miljöteknik.

Miljöteknikområdena

De miljöteknikområden som redovisas i miljöteknikstatistiken är följande:

Avfallshantering och återvinning.

Avfallshantering och återvinning innefattar insamling, hantering, biologisk behandling, återvinning och deponering, samt kunskapsföretag inom avfallshantering och återvinning.

Bioenergi

Bioenergi innefattar produkter, tjänster och processer inom framtagandet av biobränslen, som pannstillverkare och producenter av flis och pellets.

Buller

Buller innefattar tillverkning och försäljning av ljudabsorberande material och mätinstrument samt kunskapsföretag inom området ljud och vibrationer.

Hållbart byggande och boende

Hållbart byggande och boende innefattar ett mycket brett spektrum av produkter och tjänster som exempelvis upprustning av bostäder och kontor. Området innefattar även energieffektivisering, kylföretag, värmepumpsföretag, ventilation, styr- och reglerutrustning och installationservice.

Konsult-, utbildningstjänster och FoU

Konsult-, utbildningstjänster och FoU innefattar miljökonsulter, det vill säga utförare av analytiska tjänster och liknande. Området innefattar utbildning inom miljöområdet samt forskning och utveckling.

Luftrening

Luftrening innefattar luftutsläppskontroll, behandling och/eller borttagande av luftföroreningar.

Marksanering

Marksanering innefattar termisk, biologisk, fysikalisk/kemisk sanering och jordtvätt.

Vattenrening

Vattenrening innefattar hushållning, lokala och centrala avloppssystem, rening för både industri och samhälle, samt slam.

Vind, sol och vattenkraft

Vind, sol och vattenkraft innefattar företag inom framtagandet av förnybar energi från vind, sol och vatten. De få vågkraftsföretag som finns i Sverige ligger inom området FoU.

Transporter och förnybara bränslen

Inom området Transporter och förnybara bränslen finns företag som arbetar med biogas, etanol och biodiesel. Vissa av dessa företag skulle även passat in i gruppen Bioenergi, men på grund av SNI-klassningen som statistiken utgår ifrån, hamnar de här.

Miljöanpassade produkter och nya material

I den definition av miljöteknik som tillämpas inom ETAP ingår miljöanpassade produkter och nya material. I nya material ingår bland annat gröna material, det vill säga biopolymerer och andra typer av ersättningsmaterial som grundar sig på förnyelsebar råvara. I dagsläget kan vi dock inte redovisa några siffror för detta område utan arbetet med miljöteknikstatistiken tillsammans med SCB utgår ifrån miljöteknisk verksamhet, alltså verksamhet och teknik som ger tydliga miljöfördelar i förhållande till befintliga eller alternativa lösningar sett ur ett livscykelperspektiv.

Vad gäller miljöanpassade produkter måste andra definitioner och gränsdragningar göras. Till exempel finns det i dag miljömärkta produkter, men det gör inte att produkten i sig kan klassificeras som miljöteknik. Ett exempel är att det finns miljömärkta tvättmedel. Tvättmedlet är således miljöanpassat men kan inte klassificeras som miljöteknik. Däremot kan processen eller tekniken för att ta fram tvättmedlet klassificeras som miljöteknik. Diskussioner förs inom EU, genom OECD/Eurostat, om att förbättra kunskapspridningen om »best

available technology« mellan länder. Detta är något som SCB arbetar med tillsammans med motsvarande organisationer i övriga EU-länder genom samarbetet inom OECD/Eurostat.

Avgränsningar gällande populationen

SCB:s databas över miljöföretag innefattar i dag 10 890 företag. Dessa har en sammanlagd omsättning på 234 Mkr. Miljöteknikpopulationen, som är en del av denna databas, uppgår till cirka 4 800 företag med en omsättning på 114 207 Mkr för 2007.

Följande områden har exkluderats i arbetet med att ta fram ett renodlat underlag för miljöteknikstatistiken; Hållbart jordbruk och fiske, Hållbar skog, Hantering av naturkatastrofer, Ekoturism, Biologisk mångfald, Regummering, Partihandel med uttjänade fordon (även bildemontering och försäljning av delar, kommunal verksamhet inom dricksvattenproduktion, VA, Kraft och värmeproducenter (kommunala och statliga).

Kommunal verksamhet räknas inte med i miljöteknikstatistiken eftersom denna utgör en del av den kommunala infrastrukturen. Den kommunala verksamheten spelar dock en betydande roll vad gäller tillväxt och export av miljöteknik som kund av de produkter och tjänster som räknas som miljöteknik och har således betydelse för miljöteknikföretagets utveckling på hemmamarknaden.

Avknoppade privata bolag från kommunal verksamhet finns däremot med i statistiken.

De kommunala och statliga kraft- och värmeproducenterna har exkluderats eftersom det inte är el- eller värmeproduktionen i sig som är miljöteknik utan processerna och materialet för att framställa el och värme.

Regional indelningen

Regional indelningen av statistiken är gjord i enlighet med NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), som är EU:s hierarkiska regionindelning. Den introducerades 1988 av Eurostat med syfte att erhålla jämförbara områden vad avser exempelvis yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används bland annat för statistiskredovisning och i EU:s regionalpolitik. Se nedanstående uppdelning gällande NUTS 2. Vi kan i dag inte redovisa miljöteknikstatistiken på en lägre nivå eftersom sekretessen då slår igenom vad gäller enskilda företags resultat.

Stockholm

Stockholms län

Östra Mellansverige

Uppsala län

Södermanlands län

Östergötlands län

Örebro län

Västmanlands län

Småland med öarna

Jönköpings län

Kronobergs län

Kalmar län

Gotlands län

Sydsverige

Blekinge län

Skåne län

Västsverige

Hallands län

Västra Götalands län

Norra Mellansverige

Värmlands län

Dalarnas län

Gävleborgs län

Mellersta Norrland

Västernorrlands län

Jämtlands län

Övre Norrland

Västerbottens län

Norrbottens län